

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Contra certelor.

Certele dintre preoțime și învățătorime deveniseră o plagă a poporului nostru.

Consistorul nostru îngrijat de urmările acestor certe a luat demersuri pentru nivelarea diferențelor personale și închegarea preoțimei într'un gând și dor de-a consolida pacea și bunăvoința între oameni.

Cu mângăere putem înregistra îndreptare în privința aceasta.

Ici colea au mai rămas urmele animosităților de odinioară, dar' în general preoții cu învățătorii sunt împăcați și se simte tendința generală pentru apropiere; și noi nu vom lipsi dela datoria noastră, ca cu vreme și fără de vreme să stăruim la armonia dintre preoțime și învățătorime.

Să învățăm însă și din pățania altora, căci dela alții a trecut la noi răsboirea dintre preoții și învățătorii moderni. Eată cum zugrăvește „*Magyar Szó*“ stările din biserica calvină și cum ne învață să ne ferim de duhul distructiv al certelor:

Intr'una tot auzim despre nereligiositate, despre încungiurarea bisericeii la poporul calvin, însă suntem prea leneși pentru a face numai cu ceva mai mult decât ca să ne jeluim. Și ce ușor ar fi pasul acesta. Să cercăm numai cauzele și îndată am făcut acest pas scurt. De aceasta însă ne scărpinăm spatele, căci, cine știe, da de se vor afla din cauzele aceste și în noi — și poate că nu chiar puține!...

Intru a afla cauzele, nainte de toate să ne uităm în jurul casei noastre, dacă vrem să fim conștiențios punctuali; preotul și învățătorul sunt în cea mai mare măsură promovatorii vieții religioase-morale a poporului, indiferentismul, sau chiar exemplul lor rău pot fi în măsură mare cauza progresării în direcțiune contrară a poporului.

Învățătorimea reformată a fost adese acuzată, că ar dori să scape »de domnia preoților« și că trag către statificarea școalelor. Să ne uităm numai în ochii acestei acuse și să vedem, întru cât este adevărată? În general credem, că întreagă învățătorimea reformată va protesta și contra presupunerii acesteia. Sunt însă, cari în ascuns și și în public chiar se pronunța pentru dînsa: aceia, cari sau în urma naturii lor nesuferit, sau în urma altor cauze nu închap la un loc cu preoții lor, cu superioritatea lor bisericească și școlară. Aceștia tribiți în lume alarma în contra »domniei preoților,“ unde se află stări de aceste nesuportabile, de regulă comunitatea suferă. Cum să ne așteptăm în parochii de aceste la concordia plină de iubire din familii și între singuratici, când chiar aceia dau exemplul rău, a căror chemare din contră ar fi să fie cu totul alta. În casuri de aceste poporul se împarte de regulă în două partide și eată că s'a sămănat pentru zeci de ani sămănța neînțelegerii între credincioși.

Să nu fim dar' nici odată urzitorii stărilor acestora. Dacă între preot și învățător — căci oameni sunt și dînșii — se ivesc neînțelegeri, să le aplaneze între ei înșiși prin iubire creștinească, să nu dea prilej poporului în veci, ca dînsul să aibă rol de judecător între dînșii.

Ne mirăm, că bisericile sunt din zi în zi tot mai goale și ne place să esplicăm fenomenul cu ireligiositatea timpului. Protestăm, cu cap și picioare, că nu noi suntem de vină. Și vezi Doamne, cât de des aflăm preoți și învățătorii pentru cari cultul divin e o povară mare și abia așteaptă, ca scăpând de ea, să-și vază de alte lucruri și distrageri. Cum să așteptăm în locuri de aceste evlavie și cercetare de biserică? Vede poporul în casuri de aceste deloc, că s'a făcut numai un fel de datorință, că ceea-ce s'a făcut, nu a isvorit din simțământ curat religios.

În timpurile vechi era o datină, ca seara să se cânte, să se roage oamenii, să se ceteasca evanghelia, acum pere mai cu totul. Și oare la care casă preotească sau învățătorescă se mai ține datina aceasta? Nicăiri.

În zilele de acum vara să lucrează mai pe la toate comunele; ear' credincioșii escelează prin absența lor dela biserică. Li putem numera pe degete pe cei de față. În casuri de aceste ar trebui să procedăm cu deosebită strictetă, proverbul, că peștele dela cap... Domnii cei mai mari silesc pe slujbașii lor să lucreze Dumineca. Ba, terribile dictu, în cele mai multe locuri fânul și bucatele preotești se seeeră, adună etc., chiar în zi de Duminecă, ba nu numai a preotului. Starea aceasta trebuie să înceteze; ear' dacă nu putem ajuta altcum, cel puțin esemplu rău să nu dăm chiar noi.

Să nu punem dar' toate în cărca spiritului timpului, sau a poporului, ci preot și învățător plini de evlavie religioasă, să lucreze umăr la umăr, ca în inima credincioșilor să semene cuget clar, datinile străbune și puritane-morale, precum și temere adevărată de Dumnezeu.

Vorbiri populare

despre creșterea casnică creștinească a copiilor din partea părinților. După vorbirile lui Martin Königsdorfer și alții, lucrată de Augustin Bednar, tradusă de Andrei Horvath paroch ort. rom. în Oradea-Mare.

I.

»Fiica mea a murit de curând, vino dar' și pune mâna ta peste dânsa și va învia«. Mat. 9. 18.

Datorința dintâiu, ce o au părinții față de copiii lor, și care totodată este baza și căpetenia tuturor celorlalte datorințe, este iubirea față de copiii lor. Dumnezeu de altfel poruncește peste tot: »Iubește pe de-aproapele tău ca pe tine însuși«, dar' cine interesează mai de-aproape pe un tată și pe o mamă, decât pruncii lor? Copiii sunt de-aproapele cel mai întâiu ai părinților, adecă cei dintâiu între tot de-aproapele, prin urmare părinții față de copii sunt datori cu ce dintâiu și cea mai mare dragoste.

Ca părinții cum să-și iubească copiii, ne arată însuși Domnul nostru Iisus Cristos în sf. Evanghelie. Dirigătorul într'atâta și-a iubit fiica de 12 ani, care a murit de curând, încât și după moarte i-ar fi plăcut s'o vadă în viață. La tot casul grăbirea lui la Iisus a fost efluxul iubirei față de copila sa precum și rugarea: »Fica mea a murit de curând, vino dar, și pune mâna ta peste dânsa, și va învia«. Într'adevăr e mare dorință! Mântuitorul nostru totuși nu-l desprețuște, ci merge cu bunul tată, și spre mirarea

tuturor, învie fiica cea moartă. E de observat, că acest tată bun era un dirigător, și încă cum scrie evangheliștii Marcu și Luca, — era mai marele sinagogei adecă a școlii jidovești, cel dintâiu între învățătorii jidani, care ca astfel de om pentru aceea a fost în așa măsură părtaș de darul Domnului nostru Iisus Cristos, căci ca un mare amic al tinerimei, avea la inimă creșterea bună a tinerimei.

Și această împregiurare, iubiților părinți! îmi dă ocaziune a vorbi mai pe larg despre creșterea pruncilor, de altfel nu de aceea creștere de care se împărtășesc pruncii în școlă, ci de aceea, cu care datoiesc părinții față de prunci acasă.

Când cercăm basa bunei creșteri a pruncilor, aflăm, că aceasta nu e alta, decât iubirea, iubirea cea curată a părinților față de copiii lor. Și într'adevăr, iubească-și fiecare părinte copilul cum trebuie, căci astfel nu vor greși nici când creșterea creștinească. Iubească-și părinții copiii din două motive: 1), pentru-că copiii sunt ai lor pe cari trebuie să-i iubească; 2) pentru-că copiii sunt și ai lui Dumnezeu, pe cari și pentru aceasta sunt datori a-i iubi.

Despre punctul I, acum, despre al II-lea în viitor voi vorbi. Doamne atotputernice! dă-mi darul Tău cel sfânt, ca atât acum cât și altădată de câte ori voi vorbi despre creșterea copiilor, fiecare cuvânt al meu să intre în inima fiecărui părinte, aducând roduri însușite!

*

Înainte unora doară apare de un lucru superflu a îndemna pe părinți, ca să-și iubească copiii, fiind-că D-zeu prin însași natura a altoit iubirea cea mai adevărată față de copiii lor în inima fiecărui părinte. Ioan-gură-de-aur însă foarte bine răspunde la aceasta, zicând: »Nu numai natura, ci și virtutea trebuie să facă pe părinți de părinți«.

Atâta e adevărat, că dacă voiesc părinții a-și crește bine copiii, așa dragoste trebuie să aibe față de ei, care nu numai naturală, dar și virtuoasă are să fie. Părinți buni adeseori au eschis din avere și au alungat dela ei pruncii, pe cari i-au născut, fiind-că au devenit răi, dar din contră adese-ori s'a întemplat, ca un copil, fiind blând și virtuos, a fost primit și crescut ca un copil propriu, de către oameni străini. Este evident deci, că înțeleapta și buna dragoste părintească nu este iertat să fie condusă numai de natură, ci și de virtute. Grijă cea mare de dragoste alui Dumnezeu, chiar în aceea constă, că El așa fel de dragoste sădește în inima părintelui față de copil, care nu se bazează numai pe natură, nici pe virtute numai, ci pe ambele de o potrivă. Dacă dragostea părinților ar fi numai

naturală, atunci și pe copiii cei răi 'i-ar iubi ca răi, ș'atunci — lumea ar fi plină cu copii răi.

Dacă însă dragostea părinților ar fi numai virtuoaasă, atunci cei mai mulți părinți ar fi foarte stricți față de greșelile copiilor lor, și atunci — cei mai mulți copii ar deveni răi. Ce rău ar fi astfel organizată omenimea! Ce a făcut dar Iisus Prea înțeleptul Dumnezeu? El dragostea părinților față de copii a basat-o parte pe aplecarea naturală, parte pe moravurile și purtarea copiilor: pe aplecarea naturală pentru aceea ca să fie cu răbdare față de greșelile copiilor, să-'i imbunească cu blândeță și serioșitate, să-'i pedepsească cu moderațiune; ear pe moravurile și purtarea copiilor pentru aceea, ca nu cumva în răutatea lor să-'i iubească, și să treacă cu vederea toate ticăloșiile lor numai din dragoste oarbă, naturală. Eată iubiți părinți! V'am spus pe scurt, cum are să fie dragostea voastră bună față de copiii vostri: iubiți dar copiii vostri, și fi iubiți mai ales 1) pentru-că sunt copii și a 2-a) sunt copiii vostri pe cari trebuie să-'i iubiți.

1) Copii în sine nați sunt deja draguți. Gândiți numai la sf. Evanghelie, unde se sfătuiau învățăceii dlui Iisus Cristos chemând la sine un copil, punându-l între dinșii a zis: »Adevăr graieisc vouă, dacă nu veți fi ca pruncii, nu veți intra întru împărăția ceriului.« Trebuie să fie multe de iubit n copii, fiind-că singur Domnul îi iubește într'atâta, încât împărăția ceriului a promis-o numai copiilor și oamenilor cari duc o vieață ca copii. Și într'adevăr, cine să nu iubească pe acei copii nevinovați, cari de fel nu știu de păcat? Cine să nu iubească pe copii pentru acea încredere sinceră, prin care așa de ușor cred toate ce li-se spune din partea tatălui sau mamei? Cine să nu iubească copiii pentru acea imparțialitate, prin care prețuesc mai mult, un pahar frumos colorat decât o bucată de aur, și se află atât de bine cu copiii cei mai sêraci, ca și cu cei bogăți? Cine să nu iubească și să nu prețuiască copiii pentru aceea blândeță, bunătate și credință, prin care se împacă îndată și după cearta cea mai mare și aleargă, îmbrățișează pe părinți, cari abia mai nainte i-au pedepsit? Priviți — iubiți părinți! — nevinovația, încrederea, bunătatea și alipirea copiilor vostri față de voi, și astfel nu veți putea fi inimizii lor în butul tuturor slăbiciunilor și neputințelor voastre.

2) Eu vorbesc mai departe numai de acei copii, cari sunt ai vostri. Cred, ați auzit cuvintele Domnului Iisus Cristos: »Femeia când naște în dureri, căci a născut copilul, nu-'și aduce aminte de dureri, bucurându-se că om a venit în lume.« Dacă acei căsătoâți, cari n'au copii, se țin de nefericiți, atunci de aceia, pe cari i-a dăruiit Dumne-

zeu cu prunci, privească copiii de fericire și de darul lui Dumnezeu, afle-și în ei bucurie și să-'i trateze uman.

Priviți numai la găină, care când n'au puii de mâncare, cum scrumă pământul, cum detrage dela sine unica grăunță pe care o află și o dă puilor săi. Învață de aici tu tată, — cum trebuie să câștigi pânea pe seama pruncuților cu sudoarea feței tale; învață de aici tu mamă, cum mai bucuros trebuie să detragi dela tine ultima bucatură, decât să-ți vezi copilul flămânzând.

„Leul, acest animal sêlbatic și crud — zice sf. Augustin — umblă prin pustie, sbiară și umple cu frică tot ținutul, încât nimenea nu cutează a intra în pădure; dar' când ajunge la peșteră, unde își are puii, pune la o parte toată mânia, sêlbăția, și imblânzit intră la ei.« Să trimitem oare pe părinți la școala acestei fiare, a leului, ca să învețe cum au să-'și iubească copii? Acei părinți, cari copiilor lor foarte arare-ori arată o față vioaie, și adese-ori cu sêptemâni întregi nu le graiesc nici un cuvânt bun, sunt cu mult mai răi la inimă, decât leul sêlbatec. Mântuitorul nostru Iisus Cristos de altfel evident a întreat: »Care este între voi acel tată, dela care cerând pruncuțul său pâne, îi va da peatră? sau dacă pește, îi va da în locul lui șarpe? sau dacă cere ou, îi va da lui scorpie?« — Dar' ce sunt multele înjurături, blăstêmuri ce aud copii dela părinții lor; ce sunt bătăile neomenoase, cu care și rêsună parinții infuriati asupra neputincioșilor copii? Toate aceste sunt tot atâtea păcate contra iubirei, cu care datoresc părinții față de copii; prin aceste chiar așa păcătuiesc părinții, ca și când în loc de pâne le-ar da peatră, în loc de pește șarpe, în loc de ou scorpie. O, ce faceți părinți creștini, când în modul acesta tractați cu copii vostri?

Părinți creștini! Cumpeniți bine, că acești nevinovați sunt sângele vostru propriu! Cumpeniți bine, că însuși Mântuitorul nostru v'a dat exemplul cel mai frumos, cum aveți a vă iubi copiii. Cumpeniți bine, că această dragoste naturală Dumnezeu a altoit-o în inimile voastre, și că iubirea virtuoasă a copiilor vostri este prima și cea mai însemnată datorință morală a voastră. Aveți dar' înaintea ochilor vostri la creșterea copiilor această iubire naturală și virtuoaasă: fiți adecă cu răbdare și blândeță față de slăbiciunile și nepriceperea lor; stricți și serioși însă față de păcatele și răutățile lor.

Și Tu D-ne Iisuse Cristoase, prietenul bun al copiilor! Dă în ciasul acesta părinților darurile Tale, ca să părăsească greșelile lor de până acuma, ca cel puțin de acum înainte să-'și iubească și să-'și crească bine copiii, asemenea găinei și leului sêlbatec. Atunci ușor vor da seamă despre

pruncii lor înaintea judecătorului drept, și împreună cu ei se vor putea bucura în vecii vecilor. Amin.

Importanța predicii.

Pentru a vedea importanța predicii în Biserica creștină, trebuie mai întâiu să vedem cari au fost foloasele realizate de ea în această instituție dumnezească sau mai bine zis, să vedem cari au fost foloasele ei pentru omenime?

Predica e atât de veche cât și Biserica. De odată cu întemeierea Bisericii a fost necesară predica, pentru-că ea era, care vărsa lumină în sufletele credincioșilor, mângăere în inimile întristaților. Predica nu a fost o invențiune a apostolilor sau a părinților bisericești, ci însuși Mântuitorul a instituit predica, dând însuși model de predică, cum este cea de pe munte și altele, apoi trimițând pe apostoli la continuarea și desvârșirea operii sale, când le zice: „Mergeți, predicați Evangelia la toată lumea, etc.« Apoi apostolul Pavel zice în Epistola către Timoteiu: »Predică cuvântul cu timp și fără timp.«

Ce înseamnă aceste cuvinte altceva decât importanța ce trebuia să dea Timoteiu predicării cuvântului dumnezeesc?

Ce înseamnă altceva decât sacrificiul la care trebuia să se supună Timoteiu, de a neglija chiar interesele sale personale, ziua și noaptea, pentru a predica. Predica a făcut să se înroleze miile și zecimi de mii de creștini sub steagul cruci și a primi cu mândrie cununa martiriului. Predica a fost care a atras lumea la nobila religie creștină, și despre aceasta avem mărturii îndestulitoare în Noul-Testament.

În adevăr, nu prin aur, nici argint, nici prin promisiuni deșarte, nici prin sabie, a convertit apostolul Petru 3000 păgâni la religia creștină. Părinții bisericești convinși fiind mai mult de importanța predicii, au lucrat necontenit pe această cale, astfel că dela ei avem rămase ca niște comori foarte prețioase voluminoasele lor opere cu predici. În timpul când Biserica creștină era amenințată de furioasele valuri ale păgânismului, predicile acestor părinți erau cari făceau pe creștini să păzească cu rigurozitate poruncile Domnului, să nu cadă în corupțiunile timpului și să primească cu mândrie martiriul.

Și pentru a fi mai lămurit, citez și exemple de acei părinți. Astfel avem pe Ioan Chrisostom, Ilie Miniat, Vasilie cel Mare și alții, cari nici astăzi nu sunt întrecuți prin puterea de cugutare și forma de a o exprima. Încât pot afirma cu tot dreptul, că dacă creștinismul a ajuns aceea-ce este astăzi, aceasta — multumită predicii.

Astăzi însă, când importanța predicii e înzecit mai mare decât în trecut, când creștinii erau cu mult mai evlavioși și cu frica de Dumnezeu, astăzi zic, predica lipsesce din Biserică. Un demnitar părinte bisericesc a zis odată: »Amar, când va fi tăcere în Biserică«. În adevăr, când Biserica ar șovăi din rolul ei de învățătoare a poporului, când ar înceta de a mai predica cuvântul Domnului, de a mai vărsa doctorie de mângăere în sufletul celor întristați, de a combate relele timpului, atunci se produce acel amar, care cu drept distruge omenimea.

Dacă am reflecta un moment la timpul de astăzi, cu durere ar trebui să mărturisim, că s'a pierdut cunoștința despre importanța predicii.

Amvoanele bisericii stau pe multe locuri amuțite, și creștinii nu mai frecventează ca în trecut biserica.

Creștinii nu mai înțeleg serviciul divin, nu mai înțeleg nici Evangelia.

Când vedem că prin predică se îndeplinesc atâtea lipsuri, de cari suferă astăzi Sf. Biserică și apoi societatea, ar trebui, ca predica să-și iee rolul din vechime, căci numai prin ea va prospera biserica și numai prin predică ne putem forma icoana moralității la care trebuie să tindă întreaga omenime. Prin predică omul învață a se cunoaște pe sine, deprinde datorințele sale către Dumnezeu și către aproapele. Prin predică creștinul învață dogmele bisericii al cărei membru este, înțelege simbolica formă a serviciului divin și în sfârșit datorințele sale ca creștin. — Dacă biserica creștină are un ideal de a fi odată o turmă și un păstor, de a profesa adecă toate popoarele aceeași religie și a recunoaște pe același păstor, apoi aceasta nu se poate ajunge decât cu necontenită predică, așa că dacă facem o privire retrospectivă asupra rolului pe care l-a avut predica în biserica creștină dela început și până astăzi, o putem asemăna cu cimentul dela o clădire, căci după-cum cimentul e necesar pentru păstrarea și conservarea unei clădiri, tot așa și în Biserica creștină e necesară predica pentru păstrarea adevăratei credințe și pentru buna propășire a membrilor ei.

Prin urmare, dacă atâtea cerințe ideale se îndeplinesc numai și numai prin predică, ar trebui să înțelegem că ea este foarte necesară.

(„Viitorul“.)

Învățământul agricol la sate.

Chestiunea învățământului agricol la sate preocupă de present guvernele din toate țările pornite pe calea civilizațiunii. La noi, în Ungaria s'au inițiat înainte cu 6 ani școalele economice de repetițiune și calificarea învățătorilor ca să poată prevedea învățământul în ele. Numărul acestor

școale este de 1814 și tot așa de mare și numărul învățătorilor cvalificați pentru aceste școale, cari aparțin ministerului instrucțiunii publice și numai cvalificarea învățătorilor se face cu intervenirea ministerului de agricultură, care în ce se referă la modalități — a căzut de acord cu ministerul instrucțiunii.

Cam astfel s'au împărțit rolurile și în România.

Oamenii s'au convins și acolo, că de mult ar fi trebuit să se întreprindă din partea conducătorilor țării o muncă metodică și stăruitoare pentru ridicarea țăranimii pe terenul economic — prin înființarea învățământului agricol rural pe o scară mare, — pentru a pune pe țăranul român în posibilitatea de a-și însuși cunoștințele moderne în de ale agriculturii.

Spre acest sfârșit ministrul instrucțiunii publice a luat hotărîrea energică de a completa învățământul primar rural printr'un învățământ practic agricol pentru folosul viitorilor săteni, după ce a recunoscut de neapărat trebuincios ca școala rurală să pregătească pe copiii de săteni anume în vederea meseriei de agricultor.

Înainte de toate ministrul instrucțiunii a dispus ca *terenurile școlare să fie arândate pe viitor învățătorilor*; ear' acolo unde școala nu posedă pământ propriu, s'a intervenit ca comunele să arândeze învățătorilor părți din terenurile ei și s'a făcut apel la generositatea proprietarilor mari ca să facă donațiuni de pământ sau arendări, în condițiuni favorabile, în acest scop. Din fericire, azi, a treia parte din școalele rurale posedă pământuri în țarină, cari vor fi întrebuințate imediat spre scopul indicat.

Aceste terenuri vor servi pentru a se organiza un învățământ exclusiv practic. Obiectul învățământului va varia după localități, trebuie însă să fie exclusiv practic, adevărat *constee în lucrări făcute pe teren, iar nici decum în învățământ teoretic făcut în clase*. Mai trebuie încă în mod absolut, *ca acest învățământ să nu aibă pretenții mari*. E destul ca fiecare învățător să-și pună în vedere un scop, două sau trei, potrivite împrejurărilor locale și să caute să le urmărească cu stăruință. Dacă un învățător va reuși, spre exemplu, să popularizeze cartoful și să deprindă pe țărani cu rotațiunea anuală a culturilor, aceasta deja va fi un mare serviciu ce li-se va fi făcut. Altul va putea lucra pentru introducerea furagelor (nutreturilor) artificiale, altul pentru cultura legumelor cari intră în alimentațiunea țăranului și așa mai departe.

Școalele rurale din România au două feluri de terenuri, unul grădina școlară în imediata apropiere a școalei și al doilea în țarină. În grădina școlară învățătorul va face cu elevii cultura zarzavaturilor, a florilor, sădirea pomilor rodi-

tori și în general toate plantele pentru trebuințe domestice, ear pe terenurile din țarină se va face cultura îngrijită a cerealelor prin amenajamente, întrebuințarea de semințe alese, în parte necunoscute țăranilor, rotație, plante furagere, etc., cu elevii mai mari din ultimele clase și cu adulții satului, ca locuitorii văzând cu ochii lor rezultatele ce se vor obține prin asemenea metode, să caute a imita și ei pe învățători.

Dificultatea în aplicarea acestui sistem va fi — precum e de prevăzut — *că mulți învățători nu vor avea pregătirea necesară pentru a da un învățământ agricol potrivit*; deoare-ce normalisții (preparandiștii) până în anii din urmă nu primiau în școala normală (preparandie) decât un învățământ pur teoretic; ceea-ce are să se schimbe pe viitor.

Pentru ajungerea scopului se va recurge la început la *sistemul învățătorilor ambulanți*. Sunt mulți învățători cari se pricep la agricultură; unii pentru-că au trecut prin vre-o fermă model, alții pentru-că au făcut înșiși agricultură și și-au perfecționat cunoștințele prin lectură. Unui învățător ambulant ar fi să i-se dea un număr de 8—15 școale cu pământuri, într'o rază, ca să nu fie prea mare, în jurul satului unde locuiește el. Învățătorul va avea sarcina ca în tot timpul cât durează munca câmpului va avea să arete însuși lucrările ce sunt de făcut, modul cum să se facă, va asista la ele o zi sau două sau trei, va da instrucțiuni învățătorului local ce are de făcut până la viitoarea vizită și pe urmă va trece la altă școală.

Modul acesta de organizare a învățământului agricol este criticat de mulți. Dl ministru al instrucțiunii publice din România, Sp. Haret însă voesce să utilizeze elementele pe cari le are la îndemână, și anume voesce să se servească de învățători, ca unii a căror acțiune nu reclamă sacrificii bănești, și speră că ei vor ști să-și asimileze acele cunoștințe *elementare* cari se cer pentru a organiza o gospodărie care să serve ca model țăranului, micului proprietar.

Noi încă nu ne facem mari iluzii asupra rezultatului ce se va ajunge în chipul arătat. Înainte de toate va trebui să se dea tuturor *învățătorilor și profeților* o cvalificație și în privința agriculturii practice. Fără această cvalificație puțină, de tot puțină învățători vor ajunge să-și asimileze acele cunoștințe cari se cer pentru a organiza o gospodărie de model. Agricultură este o meserie grea, care ca toate meseriile cere multe pregătiri: fără aceste pregătiri omul — fie el chiar un învățător luminat — rămâne un *cârpaci*.

Când și cum se împărtășiau credincioșii cu s. Eucharistie în secolele cele prime ale bisericei creștine.

În biserica cea veche creștină pășiau credincioșii la împărtășire cu s. Eucharistie la fiecare liturgie sau foarte adeseori. Acuma nu obligă biserica pe membrii sei, ca aceștia să pășască la s. Eucharistie așa de adeseori, ca în biserica cea veche. Dară dacă cu toate aceste se adresează ea la fiecare liturgie către cei prezenți cu provocarea, ca ei să se apropie de s. Eucharistie, apoi se naște întrebarea, cum să se poarte față cu aceasta provocare aceia, cari au venit la biserică numai spre a lua parte la rugăciunile ei, dară nu și spre a se împărtăși? Aceștia sunt datori a mărturisi cu umilință înaintea Domnului nedemnitățile lor, că nu-l pot primi în casa sufletului lor; ei sunt datori a-i mărturisi dorința, ca El să-i învrednicească a simți în inimile lor darul lui și prin această simțire a gusta dulceața acelor momente, în cari vor fi gata a-l primi pe dînsul în sfintele taine.

În biserica cea veche era datina să se împărtășască credincioșii laici ca și servitorul altarului, luând s. corp în mână și apoi dându-le s. sânge din potir. Mai târziu primeau unii s. corp nu de-adreptul în mâni, ci în vase anume făcute pentru acest scop, adese-ori de aur și din pietre scumpe. Sinodul ecumenic al VI., desaproabă această procedură, căci mâinile, fiind acesta chipul și asemănarea lui D-zeu, sunt mai onorate decât tot vasul, și orându-i, ca cine voește să se împărtășască cu corpul Domnului, trebuie să-și pună mâinile în chipul crucii și așa să-l primească (can. 101) E cu anevoe a fixa timpul, în care se introduse în biserică modul present al împărtășirii credincioșilor laici, adecă a li-se da corpul și sângele Domnului de-odată cu lingurița. Nichifor Calisti e cel dintâiu care raportează, că întrebuițarea linguriței să se fi introdus de s. Ioan Chrisostom (ist. bis. c. 13, cap. 7). Însă viețuind Nichifor Calisti în secolul al 14-lea și vorbinod încă sinodul al 6-lea ecumenic din secolul al 14-lea și Ioan Damascan din secolul al 8-lea, așadară cu mult mai târziu decât cum a viețuit s. Ioan Chrisostom, despre luarea s. corp al lui Cristos din partea credincioșilor laici în mână, nu se poate primi raportul lui Nichifor Calisti ca adevărat, și așadară trebuie să se fi introdus datina de a se împărtăși laicii cu lingurița mai târziu. Atât se poate zice, că schimbarea datinei celei vechi a modului împărtășirii cu sf. corp al D-lui, luându-l în mână, s'a făcut cu scopul de a preveni relei întrebuițări din partea oamenilor,

oamenilor, cari preanonoratal corp îl primeau adeseori cu mâni necurate și cu scopuri superstițioase.

În urmă e de amintit, că precum creștinii ortodocși de astăzi, așa și creștinii bisericei vechi se împărtășiau cu ambele chipuri adecă cu corpul și sângele Mântuitorului, o datină care e fundată în învățătura lui Cristos și a apostolilor (Mat. 26, 28; Ioan 6, 53, 54; I. Cor. 11, 28). În contra acestei datine păsește biserica latină, în care se împărtășesc laicii numai cu corpul lui Christos și nu în deosebi și cu sângele lui, o datină, care s'a întărit prin un canon pe timpul sinodului din Basilea.

(„Candela“)

Calendarul diecesan

pe anul dela Cristos 1903, anul al XXIV-lea, e tipărit deja, în editura tipografiei diecesane gr.-or. române a Aradului, și în zilele prime ale săptămânii viitoare, legat gata, se poate avea atât dela administrațiunea acestei tipografii (strada Révay Nr. 10 față-n față cu Consistorul), cât și dela librării.

Calendarul acesta, care de 24 ani deja apare în tipografia diecesei și totdeauna s'a bucurat de trecere mare și de bun nume nu numai în diecesa Aradului, ci și afară de diecesă, — de astădată apare cu preț redus la 50 fileri.

Se estinde pe 12 coale de tipar garmond, și cuprinde, — afară de partea calendaristică, — șematismul mitropoliei române gr.-or. în general și al diecesei Aradului în special; cronologia și semnele cronologice pe anul 1903; sărbători și alte zile schimbăcioase; posturile etc. Genealogia caselor domnitoare; tîrgurile din Ungaria și Ardeal; instrucțiuni postale și telegrafice etc., precum și o bogată și interesantă parte literară, care singură se estinde peste 4 $\frac{1}{2}$ coale, tipariu garmond bine îngrijit, cuprinzînd următoarele piese:

Moartea Episcopului Iosif Goldiș; Provisorul; Alegerea noului Episcop; Episcopii de până acum ai Aradului; Casa națională din Arad; Lui Mihail Eminescu (poesie); Un sfat la vreme; Pradă (poesie) Prețul timpului; Implinirea datorinței; Pânze (poesie); Revoluția inimii femeiești; De când strică fiul, ce a făcut tatăl (povestire populară); Movila lui Burcel (poesie); Țăranul și școala; Din trecutul preparandiei din Arad (Moise Nicoară); Moș-Ajun; Despre concubinată. — Din lumea mare; Sfîrșitul unui războiu mare; O catastrofă îngrozitoare; Oamenii mari — oameni tăcuți; Iubileul clopotelor. — Poesii: a) mixte, b) populare; — Diverse: Sfaturi practice; glume. — Economie: Ce avem să facem în fiecare lună? — În fine: anunțuri de tot felul. —

Îl recomandăm u multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta fiecare va găsi nu numai calendar, ci și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Avis.

Fiind părintele Ioan Nicorescu exclusiv angajat cu agende didactice la Seminarul nostru diecesan, Venerabilul Consistor cu 1 Octomvrie a. c. l-a dispensat dela afacerile de administrator al tipografiei diecesane, numind la acest loc pe contabilul dl. Cornel Lazar. Deci toate comandațiile cât și tot soiul de bani ce se ating de tipografie începând dela 1901, să se adreseze numelui administrator, în strada Révay Nr. 10.

Arad, 4 Octomvrie 1902.

Vasilie Goldiș,
secretar cons.

CRONICA.

* **Sărbarea seminarului „Andreian“.** Duminică, ziua martirului Nichita Romanul, patronul seminarului archidieceșan „Andreian“ din Sibiiu, s'a făcut inaugurarea anului școlar 1902—1903 la institutul teologic-pedagogic.

După serviciul divin oficiat în biserica parohiei din suburbiul josefin, directorul seminarial P. C. Sa dl. protosincol Dr. Eusebiu R. Roșca, cu invocarea Duhului sfânt, la 11 ore elevii s'au întrunit în sala mare a seminarului, unde scurt după aceea a sosit Înalt-Prea Sfinția Sa Mitropolitul, însoțit de Prea Cuvioșia Sa archimandritul-vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, și alții.

Directorul seminarial Dr. R. Roșca inaugurează anul școlar printr'un discurs, căruia îi răspunde I. P. S. Sa, vorbind despre importanța învățătorei.

* **Nou profesor seminarial.** În ședința plenară recentă Consistorul archidieceșan a ales profesor la seminarul „Andreian“ pe Vasilie Stan.

* **Protopresbiteratul Iliei.** Consistorul archidieceșan în ședința plenară din urmă a numit protopresbiter al tractului Ilia pe George Oprea, fost până acum paroh în Hunedoara.

* **O enciclică al patriarhului ecumenic Ioachim III.** Patriarhul ecumenic Ioachim III, capul bisericii ortodoxe din întreg imperiul otoman, a adresat tuturor bisericilor ortodoxe autocefale o enciclică în legătură cu pericolul invasiunii congregațiilor franceze în țările bisericii de răsărit. Înaltul prelat relevând caracterul disolvant pentru cultură și naționalitate al activității ordinelor religioase catolice și nașionilor creștine ortodoxe un serios avertisment. Ioachim III arată pericolul și indică calea pentru a-l evita.

* **Himen.** Tinerul inv. gr.-ort. rom. din Fenlac, dl. Savu Serdineanțu s'a fidanțat cu amabila Domnișoară Ecatarina Clombeș, fiica preotului Iosif Clombeș din Susanovița (Sziklas) Felicitările noastre!

* **Faptă creștinească.** Elisabita Eleneșiu soția fostului preot Petru Eleneșiu în comuna bisericească gr. or. româna Ateașu, din iubirea ce o manifestă față de Sfântul lăcaș alui Dumnezeu din inima curăta a binevoit a dona și infrumșeța casa Dumnezească cu 2 sfesnici mari, 1 masa cu 2 icoane mare, 2 faționi de masa, toate în preț de 88 cor. Bunul Dumnezeu să-i

respletească fapta ei creștinească. Subscrisul în numele credincioșilor și pe această cale îi aduce mulțumită. Ateașu 1902. Mihaiu Hașășiu, preot gr. or.

* **Biblia grecească.** Se știe ce violentă agitație a produs tendința făcută acum câțva timp de a se introduce în Grecia o traducere a evangheliei în limba vulgară grecească. Acum se scrie din Atena, că acea traducere va apăre totuși în broșură, și e datorită lui Phallis, al cărui nume este cunoscut cu prilejul conflictului între novatori și tradiționaliști. Ministrul de interne al Greciei, Triantaphilakos, a adresat tuturor autorităților o circulară, în care interzice cu severitate introducerea în Grecia a vre-unei traduceri oare-care a evangheliei în limba vulgară grecească.

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de paroh gr. or. rom. din parochia de clasa a III-a din Bunea-română și pentru ocuparea vacantului post de învățator confes. gr. or. rom. tot din Bunea-română, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt: 1) Sesiune parochială de 30 jugere; 2) Grădină intravilană de un juger; 3) Ștola obiciuită; 4) Întregire dela stat pentru concurenți cu evalueație sub 8 clase gimnasiale, 603 coroane 06 fileri la an; ear pentru postul de învățator, pe lângă locuință liberă, constatătoare dintr'o chilie și bucătărie și pe lângă supraedificatela de lipsă:

1) În bani 420 coroane; 2) Grădină intravilană lângă școală de 600 □ și grădină estrazilană de 800 □

3) Pentru lemne, din cari are să se încălzească și școala 64 cor.; 4) În naturalii: 40 măsuri cucuruz și 20 măsuri grâu; 5) Pentru scripturistica 10 cor.; 6) Pentru conferență 10 cor. și 7) Dela înmormentări cu liturgie 80 fil. și fără liturgie 40 fil., cari toate la olaltă garantează un venit ceva peste dotația minimală legală.

Atât dela reflectanții la postul de preot-paroh, cât și dela cei la postul de învățator, se cere să aibă evalueația cerută prin legile în vigoare, având totodată a se presenta în termenul concursului, în sf. biserică din Bunea-română, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale în cântări și în oratorie aspiranții la preoție.

Concursele, instruate cu documentele de lipsă, au să le adreseze comitetului parochial din Bunea-română, pe calea oficiului protopresbiterial gr.-or. rom. din Belinț, (Belincz, Temes-megy) în termenul concursual.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, m. p. protopresbiter ort. rom.

1—3

—□—

Pe basa Înaltului decis Consistorial, de datto 13/26 Iulie a. c. Nr. 3830/902 și pe baza decisului comitetului parochial, din 5/18 August, se escrie concurs cu termenul de alegere pe 13/26 Octombrie a. c. pentru indeplinirea definitivă a parohiei vacante din **Chisdia**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1) casa parochială; 2) Venitul sesiunii parochiale după care alegendul va plăti dările publice; 3) Întregirea din partea Înaltul Guvern

conform evaluează alegândului preot; 4) stolele usuate dela 17 Noemvre de casa și anume: dela înmormântări subt 7 ani 2 cor., ear dela 7 ani în sus 4 cor.

Reflectanții, petițiunile ajustate conform regulamentului pentru parochii și adresate către comitetul parochial, le vor înainta P. On. Domn protopresbiter Voicu Hamsea în Lipova, ear până la ziua alegerii se vor presenta în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în serviciu.

Chisidia la 19 August (1 Septembrie) 1902.

Ioan Suci,
pres. com. par.

Partenie Lazar,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopop.
—□— 1—3

Pentru parochia română gr.-ort., din **Socodor** (com. Arad) devenită vacantă prin moartea parochului Stefan Tulcanu — se escrie concurs de alegere pe ziua de **26 Octomvrie** v. a. c. pe lângă următoarele emolumente:

a) Una sesiune parochială constătătoare din 45 jugh. 986□ comasată;

b) Birul preotesc dela 232 case: dela casa cu pământ — una măsură de grâu și una de primăveri — cucuruz sfărmat ori orz — iar dela cășile fără pământ o măsură de cucuruz sfărmat ori orz, nu altcum și stolele usuate în această parochie

Parochia fiind de clasa I. se obsearvă, că amăsuraț. 5 punct a) din: Regulamentul pentru parochii — numai aceia pot reflecta, cari dispun de atare evaluează.

c) Contribuția regească după pământ va avea să o solvească alegândul paroch.

Recurenții până nainte cu 8 zile de alegere recursele lor adresate comitetului parochial din Socodor au a le trimite Prea On. Domn Dr. Ioan Trăilescu, protopresbiter concernent în Chișineu (Kis-Jenő).

Ear recurenților li-se pune în datorință ca în termenul indicat pentru susținerea recurselor — să se prezenteze în sfânta biserică din Socodor spre a-și arăta desteritatea în celele rituale și oratorie!

Dat din ședința estraordinară a com. par. gr.-ort. din Socodor ținută la 7/20 Septemvre 1902.

Gavrilă Lazar,
preș. al com. parochial.
Ioan Crișianu,
învăt. rom. not. com. par.

În conțelegere cu: Dr. IOAN TRĂILESCU, ppresbiter.
—□— 1—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de paroch gr. or. rom. din parochia de clasa a III-a din **Bunea-română** și pentru ocuparea vacantului post de învățator confes gr. or. rom., tot din Bunea-română, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt: 1) Sesiune parochială de 30 jugere; 2) Grădină intravilană de un juger; 3) Stola obicinuită; 4) Întregire dela stat pentru concurenți cu evaluează sub 8 clase gimnasiale, 603 cor. 06 fil. la an; ear pentru postul de învățator, pe lângă locuință liberă, constătătoare dintr'o chilie și bucătărie și pe lângă supraedificatele de lipsă:

1) În bani 420 cor.: 2) Grădină intravilană lângă școală de 6 0□ și grădină estravilană de 800.

3) Pentru lemne, din cari are să se încălzască și școală 64 cor.; 4) În naturalii: 40 măsuri cucuruz

și 20 măsuri grâu; 5) Pentru scripturistică 10 cor.; 6) Pentru conferență 10 cor. și 7) Dela înmormânturi cu liturgie 80 fil. și fără liturgie 40 fil., cari toate la olaltă garantează un venit ceva peste dotația mini mală legală.

Atât dela reflectanții la postul de preot-paroch, cât și dela cei la postul de învățator, se cere să aibă evaluează cerută prin legile în vigoare, având totodată a se presenta în termenul concursului, în sf. biserică din Bunea-română, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale în cântări — și în oratorie, aspiranții la preoție.

Concursule, instruite cu documentele de lipsă, au să se adreseze comitetului parochial din Bunea-română, pe calea oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din Belinț, (Belincz, Temes-megy) în termenul concursual.

Comitetul parochial.
În înțelegere cu mine: GERASIM SERB, m. p. protopresbiter ort. rom.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de paroch din parochia de clasa III-a din **S. Criștor**, (protopopiatul Tinca, comit. Bihor), se escrie concurs cu termen de alegere pe ziua de **20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1902**, pe lângă următorul salari: 1) cvarțir liber și grădină; 2) 12 jugere de pământ și 5 și jum. competențe de imaș; 3) dela fiecare număr de casă câte una vică de grâu și jumătate vică de primăveri, ear' dela lăcăi și cei ce locuesc în filii jumătate ca dela cei cu case, numărul caselor 75, ear' numărul sufletelor 491 și stolele îndatinate; 7) Întregirea de stat pentru cei fără VIII clase 420 cor. 14 fil.

Se observă că alegândul preot are să provadă catechisările la toți școlarii deobligați a frecvența școala cotidiană și de repetiție dela toate școalele aflătoare în comună, fără privire la caracterul aceloră, și fără a aștepta remunerațiune pentru acele catechisări dela comuna bisericască ori dela diecesă.

Reflectanții, recursele lor, ajustate conform regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial au să le subștearnă subscrisului protopop până în 15/5 Oct. a. c., ear' spre a-și arăta desteritatea în cele rituale are să se prezenteze în casa de rugăciune din acea comună. Dat în ședința comitetului parochial în S.-Criștor, la 9/22 Sept. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROXIN, protopop.

2—3

Licitațiune minuendă.

Pe temeul decisului Ven. Consistor din 18/31 Iulie 1902 Nr. 2525, comuna bisericască română gr.-ort. Tauțiu, publică licitațiune minuendă pentru aco-perirea bisericeii cu plev, repararea turnului și aurirea crucii, pe ziua de 13/26 Oct., la 3 ore după amiază, cu prețul de esclamare 1289 cor.

Specificarea speselor și condițiunile întreprinderii se pot vedea la oficiul parochial. — Licitanții cari se vor presenta n'au drept a pretinde diurne.

Tauțiu, la 25 August (7 Sept.) 1902.

Pavel Anna
pres. com. par.

George Abrudan
not. com. par.

3—3